

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Polgármester ur!

(A Független Magyarország tegnapi számából közöljük e cikket).

Szeretnénk önhöz ezuttal *német nyelven* írni, mert hátha ily módon ezen írásunk az új hivatalos rendszer szerint a miniszterelnök kezéhez jutna.

Sok mindenféle czélt szolgálunk ezzel.

Az egyik mindenesetre az, hogy ez uton közölni tudnók a *kegyelmes* urral nézeteinket, amire a parlamentben képesek nem vagyunk, mert ő excellenciája ilyenkor — Bécsbe utazik.

A másik ok az volna, hogy ön ismét tanubizonyosságot tehetne hazafiságáról és példát mutatna arra, milyennek kell lennie az igaz magyar embernek.

A többi okunk az volna, hogy ezzel is bemutassuk az új rendszert, a magyar nyelv megbecsülését és a függetlenségi politika állapotát.

A legutolsó okunk pedig: hogy ön is és mi is tanuljunk meg németül. Mert ez ezentúl Debreczen sz. kir. város polgármesterének is, a függetlenségi képviselőnek is kutya-kötelessége.

Már hogy is ne volna! Hisz Tisza Pista szerint „a galaczi konzulátusnak joga van és joga lesz német nyelvű átiratot intézni“. Ha pedig önnek azt el kell intéznie, akkor önnek németül tudni kutya-kötelessége.

Németül igen, magyarul azonban nem. Sem önnek, sem a galaczi konzulnak. Avagy talán kapott e ön valaha csak egy figyelmeztetést is arra, hogy magyarul tudjon? Soha. Minek is tudna? Mi érdem és mi kiválóság is van ebben? Magyarul a hortobágyi kanász is tud.

Lassa tisztelt Polgármester ur! így jár az, aki hozzá nem illő dologba ártja magát. Kellett ez önnek? Szükséges volt önnek hetvenkednie? Okos dolog volt-e állást foglalnia a magyar nyelv mellett?

Mit kapott érte? Tisza azt felelte önnek: „a közös diplomáciának a mai törvényes állapot szerint a szolgálati nyelve „német“. Továbbá:

„1867 óta soha, sem most, sem azelőtt nem volt megtámadva az, hogy a diplomáciai beiszolgálat nyelve „német“, mert hisz „ezt a czélt akceptálta 67 óta minden kormány és minden többség, amely a 67-es alapon áll és minden párt, mely a 67-es alapon áll“.

Kutya teremtette! Lássá kérem, ezért nem türik az ön „anarchisztikus eljárását“ és ezért gyalázzák le a képviselőt, ki a magyar nyelv védelmére szót emel, mert, „biztos helyről az illető tisztviselőt a köteles engedelem felmondására hívja fel“.

Ezért nem követjük mi Olay Lajost e térre. Mi önt nem hívjuk fel az engedelem felmondására. Ellenkezőleg: kívánjuk, hogy tanuljon meg németül.

Nem szólunk önhöz biztos helyről, a parlamentből, hanem az ujságban, hol az ügyészi üldözéssel szemben ma már még az életünk sem biztos, nemhogy a betünk az volna.

Beszéljen ön és levelezzék németül — ez a kívánságunk. Ez az összbiriodalmi álláspont, amelyet ön — Kovács József — Debreczenben is respektálni tartozik.

Ön nem ur itt e hazában. Ön nem ur Debreczenben sem. Mi egyikünk se vagyunk urak. Se künn, se benn.

A galaczi konzul azonban az. A galaczi konzul istentelen nagy ur. A galaczi konzul épp olyan nagy ur, mint a Polgármester ur kutyája, amelyik ugatni csak németül tud és amelyiknek ugatnia csak németül szabad.

És a magyar nemzeti önértetnek meg kell hajolnia a, galaczi konzul előtt. Hát önnek is Polgármester ur! Önnek is, a kutyájának is. Most és mindenkoron. Ez a nemzeti kötelesség, ez a magyar becsület.

Vonja be ön tehát hazafiságának dagadó vitorláit! Ne ábrándozzék és ne akadékoskodjék!

Ön most csak polgármester és nem a függetlenségi pártelnök, ami volt és ami akkor volt.

Ne akarja ön lelkének ideáljait követni, derék, hatalmas magyar

városa népének akaratát teljesíteni: ez nem szabad.

Ez rebelliskedés. Ez forradalom.

Ön most a *császár alkalmazottja*. A császár brigadérosának egy nyomorult tisztje. És a császár parancsolja. A császár pedig azt parancsolja: hogy a galaczi konzul parancsol s ön engedelmeskedik.

Lássá, ha ön németül levelez: királyi tanácsos lesz. Ha magyarul érez, elcsapják. A *Weselényiek* és *Pukyak* sorsára jut. Ismét ellenzéki kell, hogy legyen.

Önből pedig nem lesz királyi tanácsos. Először azért nem, mert felirt, másodsor azért nem, mert ismételt parancs daczára az átiratot ad akta tette.

Mi szívvvel, lélekkel ön mellett vagyunk. Akárkik vagyunk is, akárhányan vagyunk is. De ez önnek keveset használ.

Ön mellett van Debreczen büszke magyar népe is, amely önnek bizonyára fáklásmentes rendez. De ez nem sokat ér.

Tisza Pista nincs önnel. A szabadelvű-párt sincs. A császár sincs.

Azért lássa kérem, jobb lesz mamelukká válni és németül írni. Mert ha így folytatja, nem lesz polgármester.

Magyarországon nem érdemes magyarnak lenni és nem szabad magyarnak lenni.

Ép azért, ha mindezen intelmeinek daczára sem képes ön csökönös magyar koponyájával németté átvedleni, mivel németül a hivatalban tudni kell és Debreczenben ember ilyen nem akad: egy tanácsot adunk.

Fogadjon kérem német gouvérnántot a kutyája mellé és képeztesse ki azt a németben tökéletesen! Hadd legyen, aki a német levelezést elvégezze, ha már muszáj.

Igy a magyar becsületben sem lesz hiba és a galaczi konzul is méltó feleletet kap.

L. Z.

* Debreczen polgársága tényleg akart fáklásmentet rendezni ez alkalomból tisztelete jeléül, de Kovács József polgármester a leghatározottabban tiltakozott ellene és az ő kérése folytán maradt el.

Bakonyi Samu dr. interpellációja és Tisza válasza.

— június 23.

Tegnap lapunk távirati rovatában budapesti tudósítónknak a képviselőházból közvetlenül érkezett részletes telefonértesítése alapján részletesen ismertettük a Bakonyi Samu dr. interpellációjának tartalmát a galaczi német átirat ügyében. Tegnap délután 3 órakor mondhatta el csak Bakonyi az interpellációt és a „Debreczen” olvasói két órával később már olvashatták.

A debreczeni közönség általános megelégedéssel olvasta a város kiváló országgyűlési képviselőjének magvas tartalmu interpellációját. A képviselőházban is, ámbár az idő előhaladottsága miatt a képviselők már ki voltak fáradva, feszült érdeklődéssel hallgatták Bakonyi beszédét, amelylyel interpellációját megokolta.

Bakonyi a galaczi konzulátus német levelezésére magyar hatóságokhoz azt mondja, hogy ez a cselekedet minden, csak nem törvényes. A miniszterelnök szokásjognak nevezi. Annak bizonyításába, hogy ilyen szokásjog létre nem jöh. t, székelyne belebocsátkozni. A debreczeni polgármester nem követett el tiszteletlenséget a törvény ellen, hanem Magyarország miniszterelnöke. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Az 1867. évi XII. t.-cz. 28 ik szakasza a teljes paritást köti ki. Hát az a teljes paritás, hogy magyar tisztviselő köteles idegen állam nyelvén hozzáintéztett átiratot elintézni? Az 1844. II. t.-cz. a magyar nyelv használatát teszi kötelezővé a közigazgatás minden ágában. Törvény mondja ki, hogy az állam nyelve a kormányzat minden ágazatában a magyar. A miniszterelnök a törvényeket, nem tudja mily érdekekben, letiporja. A miniszterelnök példát vehetne és tanulhatna a debreczeni polgármestertől. (Zajos helyeslés balról.)

Galaczban Bohnek Viktor áll a konzulátus élén, aki tud magyarul; ez az ember küld Debreczennek német átiratot. Csodálkozik a jobboldal magatartásán, amely némaságban jut kifejezésre, mikor a miniszterelnök közjogellenes nyilatkozatot tesz.

Bakonyi aztán így folytatja: Nekünk t. Ház, a függetlenségi és 48-as pártnak, tudja meg mindenki, ha még eddig kételkedhetett volna benne és ha valaki eddig tőkét akart volna ebből a gyanúsításra csinálni, hogy ennek a pártnak a politikája a soven magyar politika. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) Mit várhatunk mi a nemzetségektől, ha a magyar államnak egyik tisztviselője, mert csak azt nem vonhatja senki kétségbe, hogy a konzul közös tisztviselő lévén, a magyar államnak is tisztviselője, fittyet hány nekünk a magyar állam leglényegesebb követelményének és kutyába veszi a magyar állam nyelvét? (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Nem, t. Ház, ezt tovább eltérni nem lehet. Minden magyar pártnak, ezek közt első sorban a függetlenségi és 48-as pártnak, hivatása és kötelessége, vágyakozása és reménysége, hogy a legszentebb szentséget, a magyar nemzet életének lelkét, a nyelvet megoltalmazza és megvédje megátalkodott ellenségei ellen és hogyha kell, mindent letiporva, glóriába emelje azt fel arra a polezra, amelyre emelni kell, az örök diadalra! (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

És, mint annak a magyar városnak, mint Debreczen városának, hol minden kö, minden emlék arról a dicső önvédelmi harcokról beszél, mely a magyar államiség védelmére onnan intéztetett, egyik képviselője, mélyen t. képviselőtársam, Thaly Kálmán egyenes hozzájárulásával, kötelességemnek tartom, hogy ismétlen szavát tegyem és felhívjam reá a t. miniszterelnök urat interpelláció által, hogy adja meg a választ, amelylyel egyedül korrigálhatja az általa elkövetett súlyos sérelmet is, tegyen itt fogadalmat, miszerint ilyen otromba arcucsapás jövőre a magyar nemzetet és a magyar nyelvet nem érheti. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Bakonyi után Bernáth Béla a nemzeti párt nevében interpellálta meg a belügyminisztert, ugyanebben az ügyben.

Tisza István gróf miniszterelnök választ rögtön mindkét interpellációra. A válasz inkább polémikus jellegű volt és egyáltalában nem elégitette ki az interpellálókat, aminthogy a nemzetet se elégitetheti ki, amely nem talál benne elégtételt a mélyen megsértett nemzeti becsületért.

Előadta, hogy a magyar elemnek érvényesülnie kell a diplomáciában, azt azonban még a nemzeti párt sem követelte, hogy a diplomácia és kereskedelmi képviselőtünk nyelve magyar legyen. Ot tá-

madják azért, hogy a diplomácia hivatalos nyelvét németnek mondotta, de hát hiszen akkor jó társaságba került, mert hiszen Ferencz és gróf Andrássy Gyula is hasonló nézetben voltak. A diplomáciában, mikor szuverén magyar állami aktuáról van szó, mint a nemzetközi szerződések megkötésénél, akkor a magyar nyelv használata kötelező. Adminisztratív ügyekben azonban célszerűségi szempontból használhatja a diplomácia és a konzulátusok a német nyelvet. Törvényes akadály nincs, hogy a közös organumok nyelve német legyen, ámbár ő azt sohasem mondotta, hogy törvényben foglaltatik a német nyelv kötelező használhatósága. De a német nyelvnek a közös organumoknál való használatát nem kifogásolta eddig s nem kifogásolhatja épp ezért a jövőben sem s ez ügyben emélfogva ma más intézkedést nem is szándékozik tenni. Ez volt a miniszterelnök beszédének foglalata.

Az ellenzék nagy zajban adott kifejezést megbotránkozásának a miniszterelnök magyarázatai felett, amelyek nem tisztázták a kérdést.

Bakonyi Samu dr. mély szomorúsággal hallgatta a miniszterelnök választ. Mindig várta a miniszterelnök ajkáról azt a szót, amely a háborgó kedélyeket lecsillapítja, írt adjon a nemzet fájdó sebeire. Ez elmaradt azonban és helyette újabb izgalmakat keltett. Titakozik azon vád ellen, mintha a függetlenségi-párt a kulissza mögötti izgatókra hallgatna: a párt önálló gondolattal, elhatározással bír és nincs szükség bujtogatásra. A miniszterelnök mai felszólalása egyáltalában meg csak fokozta eddig nyilvánított, alkotmányellenes felfogását és a párt ebből csak azt a meggyőződést szerezte, hogy kettőzött figyelemmel kell az ország érdekét megvédeni. A választ nem veszi tudomásul. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

A választ Bernáth Béla sem vette tudomásul.

A király mint iparpártoló.

— június 23

Az ujságok hirt adnak arról a beszélgetésről, amelyet a távozó kínai követel folytatott Bécsben Ferencz József magyar király.

A csók.

Írta: Balassa Sándor.

A csóknak épp úgy, mint minden másnak, története van. Keletkezését illetőleg az első nyomok ósrégi időre vezetnek vissza és ugyancsak számos meglehetősen maradt föl róla napjainkig. A történelem elavult, sárga lapjait forgatva, vessünk egy pillantást a multba.

Már az első emberpár is csókolódzott. Erről a biblia is említést tesz.

Egy igen kedves dolgot találunk a bibliában az első csók elcsattanásáról. Történt pedig, hogy a paradicsomban Ádám apánk kapta az első csókot az Ur Istentől akkor, midőn életet lehelt belé.

A második csókot már Ádám adta Évának, amidőn az első asszony egy terheslyes fa árnyékában pihent. Ugy történt a dolog, hogy Éva anyánk egy verőfényes délután elszenderedett. Amint ott pihent a szabad természet lágy ölében, egy döngicsélt méhecs ropkódott körülötte. A zümmögő állatka előtti az első ember szokatlanul tünt fel. Nyilván azt hitte, hogy az első asszony a legszebb rózsaszál, amely a nagy paradicsomban virít. Így történt, hogy nagy fáradtsággal összegyűjtött virággörpét Éva asszony ajkára hintette. Ádám, kiről tudvalevőleg azt jegyezték fel, hogy a legjobb férj volt,

odament alvó élete párjához, hogy elkeresse a zümmögő kis méhecskét és észrevette Éva ajkán a virággörpét. A jó öreg, daczára, hogy az első férfi volt, rendelkezett egy kevés illemtudással. Udvariatlanságnak tartotta, hogy egy nő ajkát az ujjával érintse meg, azért az ajkával közelített hozzá és úgy próbálta leszedegetni a virággörpét. Amidőn az ajka odapadt Éva asszonyéhoz, Évát valami különös gyönyörteljes érzés fogta el. Felébredt, magához ölelte Ádámot és mámorittasan adta vissza a csókot, amely édes volt, talán édesebb, mint a paradicsom tiltott gyümölcse. Ezt a bájos jelenetet egy fekete rigó is végignézte a fa sűrű lombátorából. Az első ember csókja oly hatással volt a kedves éneklő madárra, hogy örömeben fütyölni kezdte: „Lennék én rózsabimbó, lennél te méh...” (Őnök nem hiszik, de ez így volt.)

Ezt tartja a legenda az első csókról, amely kétségkívül édes volt, mert a virággörp Éva asszony ajkán mézzé vált.

A történelem a csók eredetét Trója szétrombolásának idejéből származtatja. Ez időből szintén legenda maradt fenn a csókról. Amidőn Tróját, a nagy várost szétrombolta az ellenség, egy csapat férfi és nő menekült el a füstölgő romok közül, hogy új hazát keressen.

Viszontagságos utazás után a Tiberisz partján állapodtak meg. A férfiak akkori

szokás szerint megmentett szekereket, házi eszközeiket halomra gyűjtve elégették és a földterület megszemlélésére akartak indulni. Az indulás előtt az asszonyok és a lányok valami új, ismeretlen bucsuzási módon tettek a fejüket. Hosszas tanácskozás után elhatározták, hogy ajkaikat a férfiak ajkához illesztik. Ez elég ujság volt abban az időben s ez a férfiaknak annyira megtetszett, hogy el se indultak az új haza megszemlélésére, hanem letelepedtek és megalapították azt a nagy várost, amelyet ma Rómának neveznek. Róma tehát a csóknak köszönheti létezését, vagyis inkább az asszonyokéknak.

A csók ez időtől kezdve divatba jött és innen indult világhódító útjára.

Romulusz császár uralkodásának idejében a római asszonyok nagyon szerették a szirakuzi bort. A bor élvezete kötelező volt és ahogy manapság a férjnek neje eltartásáról kell gondoskodnia, úgy kellett akkoriban azzal törődni, hogy a felesége a borban szükségét ne lássa. Ha a férj hazajött, első dolga az volt, hogy neje száján meggyőződjék, vajjon ivott-e az asszony elegendő bort. Az ilyen vizsgálatoknak rendszeresen csók lett a vége. Rómában a csókölés valóságos mánia lett, úgy, hogy ismerős, vagy ismeretlen, akivel csak összelálkozott, nyilvánosan összcsokolódzott. Így történt aztán, hogy a rómaiak törvényvel

E híradás szerint ő felsége tiszteltette a kínai császárnét és császárt és figyelmébe ajánlotta a mennyei birodalomnak a *Monarkia* iparát. Ha Kínának hadihajóra vagy fegyverre és lövészerre volna szüksége, gondoljon Magyarország-Ausztria iparának kifejlett technikájára. Továbbá: „Kína bizonyos lehet arról, hogy a mi gyáraink a legtökéletesebb módon fognak eleget tenni a kínai megrendelésnek.“ Végezetül pedig abbéli óhaját fejezte ki a király, hogy Kína és Ausztria kereskedelmi összeköttetése kifejlődjék.

Ennél jobban alig lehet iparnak propagandát csinálni. A királynak a kínai követtel való beszélgetését olvasva, akárhány gyáros, vagy nagykereskedő azt gondolja magában: ennél jobban magunk sem értünk az offeráláshoz és a reklámhoz. Ez már aztán az iparpártolás, amikor a Cézárök ivadéka kiáll a bolt elé shivogtatja a vevőt!

Hiába, megváltozott a világ, s ma már a trónok magasságáig is fölhatolt az üzlet fürge szelleme. Az uralkodó családok némely tagjai virágzó iparvállalatok részvényesei s egyáltalán nem nézik közömbösen, hogy jól megy-e az üzlet vagy rosszul. Támogatják és protegálják a vállalatot, mert észrevették, hogy az uralkodók protekciója sokat nyom a latban s hogy az üzleti haszon végre is nem megvetendő dolog.

S ha egy egész nagy birodalom ipari vállalatának jól megy a dolga, akkor ez a polgári jólét fokozódását jelenti és általános vagyonsodással jár az országban, amiből aztán viszont az uralkodókra és az uralkodó családokra sem háramolhatik kár.

Régi közmondás: kéz kezet mos. De újabb és teljesen modern jelszó az, hogy az üzlet — üzlet. S számtalan példa tanúsítja, hogy a modern áramlatok és a világ fejlődésének irányzatai mindenütt a civilizált világon nagy hatással vannak és voltak mindig az uralkodók biboros világára is.

korlátozták a csókot és nagyon szigorúan megbüntették a törvény megszegőit. Romulusz császár szerint csak a házasságok között volt illendő a csók.

*

A kereszténység elterjedésével a csóknak vallási jelentősége lett. Jelképezte a szüziességet, erkölcsöt és ártatlanságot. A vallásban nagy szerepet játszott. Így ha két keresztény a „béke csókjával“ köszöntötte egymást, az annyit jelentet, hogy tisztelik a hitet. Ami után általános csókolódzás volt a templomban. Minthogy a csókot a vallás ily magasztosan értelmezte, több tudós komolyan foglalkozott vele s kutatta azt a mélyeséges okot, amely a szent értelmét rejtette magában.

Chysostomus, az aranyházja konstantinápolyi püspök rajongó híve volt a csóknak, Tertullian püspök azonban gyűlölte és úgy vélekedett a csókról, hogy nem emberhez illő.

A korral a csók is változott. Különböző jelentőséggel bírt, ámde lényegében az maradt, ami kezdetben volt.

*

A bölcsészek szerint a csók a legmegbízhatóbb megnyilatkozása a józan állapotban levők érzelmeinek.

Volt idő, amikor idegen láb nem léphetett a mennyei birodalom területére, a kínai császár felséges színe elé pedig nem juthatott semmiféle földi hatalmasság, hanemha hétrét görbülve, hason csuszva és a homlokkal csókolva a föld porát. Ma ez az állapot a szélső keleten is alaposan megváltozott. A menny fiát ugyancsak fölrázták évezredek álmaiból s ő nagy mindenhatóságát leszállították szépen a földre, ahol — akik léleczünk és élünk — mindnyájan emberek vagyunk. Az egyik fönt, a másik lent, de mindnyájan, akik balandók vagyunk, minden erősségünkkel vagy hatalmunkkal végre is csak bizonyos relativ viszonylatban állunk egymással szemben: az erősnél nem erősebb, a hatalmasnál hatalmasabb és a gyöngénél még gyöngébb. Nincs mindenható ur a földön, csak a lát-hatatlan Isten.

A kínai császár most adogatja a világnak birodalma partjait s kínálja a selymét és a teáját, mint a mi királyunk a birodalmi iparát. A német császár állandóan hirdeti Németország ipari termékeit s kötelességévé teszi minden német polgárnak, hogy becsülje meg a német kéz munkáját s szükségletét otthon, hazai termékkel fedezze; sőt nemrég Angliába utazván, magával vitt egy új-rendszerű vasalót és felülmulhatatlan reklám-érzéssel maga mutatta be az angoloknak. Így természetesen az egész világ tudomást vett róla.

Az uralkodás spanyol etiketjének korlátait áttörte a szabadság forradalmi szelleme s áttörte a szociális áramlatok ereje. Ma másképp kell uralkodni a népeken, mint a középkorban vagy csak kétszáz évvel ezelőtt is. A modern kor uralkodója nem zárkozhatik el utólérhetetlen magasságban alattvalóitól. A mai kor fejedelme, ha beakarja tölteni felséges hivatását, leszállnépéhez s mi több, élére áll a nemzetnek, amelyet kormányozni hivatva van s résztvesz minden járváló iparkodásban, előmozdítja anyagi és erkölcsi érdekeit és előreviszi a boldogulás utján.

A filozófus azt tartja, hogy a csókolódzó oly természetbúvár, ki a külszinnel be nem érve, a realizmus fenekére igyekszik.

A szerelmesek és a költők másképp fogták fel a csók jelentőségét. A szerelmesektől hiába kérjük, mi a csók, nem tudnak rá felelni, csak azt mondhatják legfeljebb, hogy édes, mámorító...

Darwin, a nagy angol tudós az állítja, hogy mi, európaiak úgy hozzászoktunk a csókhöz, hogy az emberrel született tulajdonságnak mondhatjuk. E tulajdonság az ember kedélyállapotától függ, amint az illető szeretett személylyel közelebről érintkezik.

A világ minden részében más-más a csók formája. Ahányféle nemzetiség van, annyiféle a csók is. Az új-zélandiaknál és lappoknál például a csók abban nyilvánul, hogy az orrukat dörzsölik egymáshoz. A finnek háttal közelítenek egymáshoz s ez náluk a csókot jelent. A négereknél pedig az arcnak kézzel való simogatása jelzi a csókot.

A statisztikai argus szeméi elől mi sem rejtőzhetik el. Mi mindent nem gyűjtöttek már össze, szép, áttekinthető rendben! Ime ama felkiáltások, amelyeket a hölgyek haltnak az első csók elcsattanása után.

Egyesek így szólnak:

— Istenem, mit tett ön?!

E nélkül a közelség nélkül az uralkodó nem érti meg nemzetét, amiből végzetes félreértések támadnak s homályba vész a jövő az uralkodóra és a nemzetre nézve egyaránt.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Bizottsági ülés. Az ev. ref. egyház árvauügyi bizottsága e hónap 28-án, kedden délután az egyháztanácssteremben ülést tart, melyen Dicsőfi József lelkész elnököl. A gyűlésen az elhunyt vagy a segedelmezéstől valami ok miatt kiesett árvák helyébe újakat vesznek fel. Azonkívül tárgyalni fogják a múlt évi pénztári jelentést és a bizottság apróbb ügyeit.

Érettségi vizsgálat eredménye a felsőkereskedelmiben. Dr. Sarkady Ignác kormány megbízott jelenlétében tegnap hirdették ki, három napi beható vizsgálat után, a felsőkereskedelmi érettségi eredményét. Ezek szerint a vizsgálatra jelentkezett 27 jelölt közül bizonyítványt kapott 16. Ezekből jól érett 3, egyszerűen érett 13. A többi 11 közül 2 visszalépett, 2 írásbeli, 7 pedig a szóbelin hasalt el. Bizony sovány eredmény ez!...

Terefere.

A pálinka.

— június 23.

A bohémvilágban egy szomorú eset képezi most beszéd tárgyát. A tragikus eset tegnap folyt le Békés-Gyulán.

Feledi Boriskához, a nagyváradi színház szubretprimadonnájához Békés-Gyulára, ahol most a társulat időzik, menekült nővére, **Kalmár Gyula** színész felesége attól való félelmében, hogy a férje megöli. Tegnap a férj utána jött nejeinek Feledi Boriskához és dühötől tájtékozva rontott a boldogtalan asszonyra. A dühöngő férjet a rendőrség fékezte meg. Letartóztatták és miután az orvosi megfigyelés megállapította, hogy Kalmár *delirium*

Mások:

— Jaj, ennyire nem kellett volna elmennünk!

A többi felkiáltás a legnagyobb változatosságban a következő:

— Soha sem akarom látni, menjen innét!

— Hagyjon magamra, kérem, egyedül akarok maradni!

— Nohát ezt nem hittem volna öntől!

— Oh, én nagyon szerencsétlen vagyok! (Ezt könnyekkel, vagy anélkül mondják.)

— Na megálljon! (Ezt különösen a vidéken kedvelik.)

— Uram, ha ezt a férjem tudná, lelőné! (Nagyon gyakori kijelentés.)

A kis óvatosak.

— Szent Isten, ha megláttak volna bennünket!

Sokan meg semmit se szólnak. — Ez talán a legokosabb.

A csókot a statisztikusok 65 ridex számmal különböztetik meg. A csók lehet többek között hideg, meleg, jeges, lángoló, boldogító, mámorító, csábító, lopott, átkos, emésztő, forró, remegő, hűtlen, kínos, édes és isteni, mely utóbbinak mindenki boldondja.

tremensben szenved, beszállították őt az elmebeteg intézetbe.

*

Zola „Assomoir“-ja, a pálinka tette meg itt is szörnyű hatását. Elpusztított egy embert és ebben az emberben egy ragyogó tehetséget.

Kalmár Gyula egy évtized előtt az országos színiakadémia legtehetségesebb növendéke volt. Aztán elszerződött elsőrendű színházakba, ahol mint hősszerelmes és jellemzész kiemelkedett erős tehetségével és nagy intelligenciájával Shakespeareet könyv nélkül tudta, és a shakespearei hősöket és jellemalakokat meglepő értelemmel és erővel ábrázolta.

A fiatal művész azonban, ámbár jó családból származott, atyja honvédszázalajparancsnok volt, az ivásnak adta magát és rohamosan elzüllött. Éjszakáit pálinkás lebujszokban töltötte, agya nehezedett, emlékező tehetsége romlott, egészsége alácsúszott. Emiatt az utóbbi időkben már nem is kapott szerződést.

*

Elrettentő például szolgálhat ez a tragikus eset a bohémnépek. Írók, festők, szobrászok, színészek a bohémiség kiegészítő kellékének vélik az ivást. Isszák az erős szesz italokat mértéktelenül. Ez bohémtempó.

Talán a szellemi munkában, az agy és az idegek erősebb foglalkozásában szükségét érzik a kábító szereknek. De a pálinka olyan kábító szer, amelynek hatásából végül nem lehet észre térni.

Be sok szép tehetségnek a sirját ássa meg a pálinka!

A pálinka — „Assomvir“. Agyonütö.

Mákvirág.

NAPI HIREK.

— **Rágalmak.** Mióta a függetlenségi Kossuth-párt elvei olyan nagy tért hódítottak az országban, hogy az új pártok ezekből az elvekből válogatnak ki maguk számára programokat, azóta divattá lett némely napilapnál a függetlenségi Kossuth-pártnak rendszeres rágalmazása. Azok közt a lapok közt, melyek e vállalkozást sportszerűen üzik, előljár egy, amely azonban ez ártatlan sportüzésben kissé vigyázatlan, mert tulságosan számít arra, hogy olvasói csak olvasnak és nem gondolkoznak; másképpen nem követne el e becses lap oly kacagató *önleplezéseket*, mint amilyent tegnapi szerdai számában olvashattunk. A következő megszokott rágalommal végzi ugyanis vezércikkét, miután agyba-főbe istenítette azt a Bánffy-t, ki most mindent követel a nemzet számára, akkor pedig, amikor a hatalmon volt, mindent feladott a nemzet kárára: „Ugy halljuk, hogy a Kossuth-párt már leszerelt és engedi, hogy Tisza ezen az uton haladjon tovább.“ — Ámde alig pár sorral alább, ugyanazon a lapon, az országgyűlésről referálva, ezeket írja: „Gróf Tisza Istvánnak a német átiratokról mondott beszéde felingerelte a képviselőház ellenzékét. A kérdést ma tisztázni akarták, s ezért Rákosi Viktor, Gál Sándor és Sebess Dénes napirend előtti felszólalásra kértek engedélyt.“ — és pár sorral alább: „Olay Lajos husz képviselő aláírásával

zárt ülést kérő ívet adott be, s az elnök kénytelen volt elrendelni a zárt ülést.“

Már most, minden hírlapot olvasó ember tudja, hogy a megemlitett képviselők kik a „*Debreczen*“ hirenyomán az egész akciózt bevezették, *egyől-egyig mind Kossuth-pártiak*. Milyen véleménynyel lehet tehát ez a lap saját olvasói józan eszéről és ítélőképességéről, ha azt tételezi fel, hogy ezek nem veszik észre azt, hogy e lap szokása szerint a legindokolatlanabul rágalmazta a Kossuth-pártot.

A tények egyszerű előadásához nem fűzünk kommentárt, mert a tények eléggé beszélnek a magyar hírlapirodalom kárára.

— **Kiss Ernő szobra.** Torontálmege alispánja átiratban kérte fel Hajdúvármegye közönségét, hogy adományával járuljon hozzá a Kiss Ernő 48-as honvédtábornoknak, a tizenhárom vértanu egyikének, Nagybecskereken felállítandó szobrához.

— **Katonai lelkész kinevezések.** A honvédelmi miniszter Darabauth György gör. katolikus segédlelkézt, Ajtay Jenő, Cziriák Béla, Molnár Imre és Sexty Kálmán ev. ref. segédlelkézt a debreczeni 3. honvéd gy. e.-hez II. oszt. honvéd segédlelkészekké nevezte ki a tartalékban. Ugyancsak a debreczeni 3. h. gy. ezredhez Deutsch Gábor váci segédtanárt táborig rabbírá nevezte ki.

— **A jog- és pénzügyi-bizottság ülése.** Debreczen város jog- és pénzügyi-bizottsága holnap, pénteken délután fél 4 órakor Vecsey Imre főjegyző elnöklete alatt ülést tart. Az ülés tárgysorozata a következő: Az építési bizottság javaslata Lőrincz Mihály építkezése ügyében. Kassa sz. kir. város közönségének felirata II. Rákóczi Ferencz, Zrínyi Ilona és gróf Beresényi Miklós hazaszállítandó hamvainak Kassán leendő elhelyezése iránt. Bőr József bérlő felebbezése a bérfizetés iránti kérelmét elutasító tanácsai határozat ellen. A mérnöki hivatal jelentése az 1890. I. t.-cz. III. része büntető határozmányai egynémelyikének módosítása tárgyában. Arad sz. kir. város közönségének felirata, a gyermekek szellemi tulterheltségének megszüntetése tárgyában. Hajdúvármegye átirata Bocskay István fejedelemnek Hajduböszörményben emelendő szobrára adományozás iránt. Király Gyula tanácsnok jelentése a nagy téglavetői telep rendezése tárgyában. Albert György bérlő felebbezése a hatvan-utezai csordajáráson jogtalanul legelő tehének tulajdonosainak a legeltetéstől eltiltása tárgyában hozott tanácsai határozat ellen.

— **A galaczi hadköteles.** Az országos ügygyé vált galaczi német átiratban, mint már megirtuk, egy hadköteles ifjuról volt szó, aki Debreczenben akarta magát soroztatni. Nem lesz érdektelen olvasóink előtt, hogy az illető Ekli József, debreczeni születésű, tekintélyes polgárcsaládból származó fiatal ember, aki a keleti akadémiát végezte és ez idő szerint Galacson él.

— **Uj ügyvéd.** Dr. Lukács Béla, debreczeni ifju tegnap kitünő sikerrel letette az ügyvédi vizsgát.

— **A tolonczok élelmezése.** A tanács a tolonczok élelmezésére árlejtést hirdetett. Az élelmezést a tanács Schvarcz Ede nyiregyházi lakosra bizta, kinek ajánlata a legolcsóbb volt.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Gömbölyi István debreczeni járásbírószági irnokot irodatisztté nevezte ki.

— **A debreczeni hordárok iparigazolványa.** A debreczeni hordároknak ez ideig nem a legkellemesebb volt. Egy

vállalkozó önkényének voltak kiszolgáltatva, kinek naponta 60 fillért fizettek személyenként. Ez a monopolizálás a legnagyobb visszaélés volt és most, hogy a vállalkozó meghalt, a tanács nem engedi többé, hogy hasonló visszaélések előforduljanak. A hordáripárt nem lehet többé monopolizálni, hanem ezután a hordárok iparigazolványt fognak váltani, a biztosítékot, amit eddig a vállalkozónak adtak át, a házipénztárba teszik le és a fővárosi hordárok mintájára a helyi viszonyoknak megfelelő szabályrendeletet készítenek róluk.

— **Elveszett arckép.** Folyó hó 16 án a Színháztól a virág piaczig vezető uton elveszett egy arckép. Felhívjuk a megtalálót, hogy szolgáltatassa be a rendőrkapitányság bűnügyi osztályához, hol jutalomban részesül.

— **Csavargó leány.** A rendőrség csavargásért elfogta Illés Zsófia lak- és foglalkozás nélküli leányt, kit már több ízben büntetett a rendőrség. Ismét becsukják, aztán eltoloncsolják. A nőta vége persze csak az lesz, hogy Illés Zsófi megint visszajön.

— **Emlékoszlop átvétel.** A már jelzett Fazekas-émlékoszlop átvételi ünnepélye vasárnap, 26-án délután 3 órakor neuu a Hatvan-, hanem a Kossuth-utczai ev. ref. temetőben lesz.

— **Vidám kőművesek.** Az éjjel nagy danolással mentek az utczán Ménes János és Gencsi András kőműves segédek. A rendőr megszólította őket, lakásukat kérdezte, de a két kőműves megtagadta a felvilágosítást, amiért bekisérték.

— **Két éves katonák szabadulása.** Az 1904-ik évi fősorozás olyan meglepő eredménnyel járt, amiód eredményt régen nem jegyeztek fel a sorozások történetében. Annyi alkalmas ujoncz a mérték alá, hogy ritkaság. — A nagy ujonczbőség a kaszárnyákban is nagy örömet okozott. Az öröm oka az, hogy miat értesülünk, az ősi hadgyakorlatok befejezése után nemesak a harmadik évüket kiszolgált katonák, de a második évüket kiszolgáltak is szabadságra mennek. Természetes nem mind, hanem csak azok, akik a két esztendő alatt mint katonák voltak s megfeleltek kötelezettségeiknek. A szabadságolásról ezredparancsban értesítik a két éves katonákat.

— **Csavargó, mint kisértet.** Az éjjel a Korona vendéglő udvarán a ház-mester rémulve látott egy sötét alakot az udvaron. Ijedve szaladt rendőrrért, ki megcsipte a kisértetet s akkor kiszült, hogy a kisértet Debreczeni Sándor csavargó, kinek a rendőrségen egy most kis elintézendő ügye akadt.

— **Garázda kocsisok.** Az éjjel egész csapat fuvaros kocsis vittek be a rendőrségre. Nagy József, Tóth Mihály, Léber András, Hal sz István, Nábrádi Antal és Nábrádi Lajos a Müller szállító cég kocsisai a Nyugoti és Tizenháromváros-utezákön óriási ribilliót csináltak, korecsmákban verekedtek, ablakokat vertek be. Az őrzárat lefűlelte a garázda kocsisokat.

— **Pintérek gyűlése.** Az ipartestületi pintérszakosztály tegnap délután három órakor az ipartestület tanácsstermében ülést tartott, melyen kisebb szakosztályi ügyeket tárgyaltak.

— **Köszönetnyilvánítás.** Dr. B. ügyvéd ur L. elleni tárgyalásért megállapított 9 korona díját a siketnémák iskolája javára adományozta, miért is fogadja hálás köszönetünket. Oláh Károly tanácsnok.

— **Bérekocsisok szabálytalanságai.** Sok, nagyon sok a panasz a debreczeni bérekocsisok ellen. Gorombáskodnak, ha nem tetszik nekik a borraivaló; későn jelennek

meg, ha el akar az ember utazni, és nem teszik ki a tarifákat. Elmondtuk már ezt számtalanszor s most ismét elmondjuk abból az alkalomból, hogy két bérkocsist feljelentettek a rendőrök. Szabó Imre és Fehér Ferencz bérkocsisok az éjjeli fél háromkor érkező vonat elé nem mentek ki, dacára annak, hogy odarendelte ki őket a főkapitány. Nagyon helyesen cselekszik a rendőrség, ha a bérkocsisok ellen a legnagyobb szigorral jár el.

Halálozások. Legutóbbi kimutatásuk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozásokat jelentettek be: Kis József ev. ref. 60 éves, Arany Mária ev. ref. 9 éves, Molnár József ev. ref. 5 hónapos, Busi Erzsébet ev. ref. 1 hónapos, Babits Jakab róm. kath. 77 éves, Dihen Sámuel ev. ref. 56 éves, Bo'dizsár József ev. ref. 1 hónapos, Tiesár János róm. kath. 16 napos, Varga Lajosné ev. ref. 38 éves, Péntes Lajos Pál ev. ref. 5 napos, Csáki László ev. ref. 25 napos, Tolvaj Bálint ev. ref. 87 éves, Agoston János ev. ref. 54 éves, Bróder Mihály ág. ev. 83 éves.

Közegészségügyi állomások. Csak tegnap adtuk tudtára az illetékes hatóságnak, hogy a Külsővásártéren is, a Széchenyi-kertben is milyen bűzös, a közegészséget fenyegető hely van. Ma a rendőrség utján hasonló helyről értesülünk. A Gólya-utcai betonizozott esatorna (magyarul: piszkos, sáros árok) annyira el van hanyagolva, hogy ott valóságos sertésfűrösztök vannak. Egyik ottani lakos a szomszédját jelentette fel, amiért az árokba szappanlevet öntött. De hát vajjon hova öntötte volna? Talán abba a csatornába, amit a város a jövő században — esetleg — csináltat?

Még élve érkezett halakat készítenek el finomul holnap, pénteken este a Dreher, Márkus Jenő-féle sörözőkban. A halakat ugyanis a Tiszából szállítják s egy öreg halász hozza magával s a halászlét maga az öreg fogja készíteni. Este, a halestélyen Rácz Károly teljes zenekarával nagy zeneestélyt rendez.

Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő kirakatokban.

Tüzmentes és savmentes zománcz főzőedények, mindenféle háztartási cikkek beszerzésére legjobban ajánljuk **Mentze Henrik** újdonságok áruházát. Az olesó szabott ár minden darab árun látható.

Molnár Jenő fiatal, törekvő kereskedő lapunkban megjelent hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

A fürdőre utazó közönség figyelmébe ajánljuk az amerikai vegyi tisztítóintézet lapunk mai számában megjelent hirdetését.

Debreczen városához.

Üdvözöllek téged,
Debreczen városa,
Kibe még nem vásott
A németnek foga!
Fáj is neki szörnyen,
Érte mit fizetne
Városom, ha téged
Németté tehetne!

Lám-lám most is mit tett
A galaczi konzul,
De Tisza Pistánk sem
Maradt ki a sorból!
Olyan káplárosan
Mondta ki a „rendet”,
Mint hogyha ott volna,
Konzul ur, ön „mellett!”

Csak hogy egy nagy bajról
Ök megfélekedtek:
Debreczen városban
Magyarul éreznek.
„Civis”-nek nem kerül
Német szó ajkára,
Lem is tud németül,
Legföljebb — kutyája

Üdvözöllek téged,
Debreczen városa,
Ne is vássék beléd
A németnek foga!
Légy te az „oázis”,
Ami voltál hajdan,
Mikor fővárosunk
Elesett a harcban.

Légy te az oázis,
A magyarság öre,
Ne engedd, hogy jusson
Német veszendőre...
Teljesíted tisztetted,
Valamint a székely,
A mi magyarságunk
Akkor soh sem vész el!

Taksonyi József.

TAVIRATOK.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

A képviselőház ülése.

Budapest, június 23.

Menetelmi ügyek.

A képviselőház mai ülésén napirend előtt felszólalt **Szederkényi Nándor**, amiért az elnök a tegnapi menetelmi vita alatt tőle megvonta a szót. Ebben képviselői menetelmi jogának megsértését látja és azt bejelenti.

Elnök az ügyet kiadja a menetelmi bizottságnak.

Apponyi Albert gróf, **Ugron Gábor** és **Kubik Béla** szintén szóvá teszik Szivák tegnapi kijelentéseit, melyek után a Ház áttért a napirendre.

A vasutasok ügye.

A vasutasok fizetésrendezésére vonatkozó törvényjavaslatot a Ház harmadszor való olvasásban is elfogadta. A javaslatot a főrendiházhoz juttatják.

A debreczeni eset.

A Ház ezután megejtette a névszerinti szavazást Tisza miniszterelnöknek **Bakonyi Samu** dr. interpellációjára a galacz—debreczeni eset ügyében adott válaszára.

A választ a Ház 75 szótöbbséggel tudomásul vette.

A szavazás nagy izgatottság közt folyt le. Az „igen”-nel szavazókat az ellenzékiek megabczugolták. **Szentiványi** igen szavazata után a baloldalról felkiáltottak: **Gyalázat!** **Hódossy Imre** is kapott **Hoch**-ot.

Az 1904. évi költségvetés.

Két év után végre elérkezett a nevezetes pillanat, hogy a magyar képviselőház rendes költségvetést tárgyal.

Komjáthy Béla volt az első szónok. A Kossuth-párt nevében kijelenti, hogy a költségvetést nem szavazza meg, mert ez a kormány nem védi meg a magyar állam éltető levegőjét, a nyelvét. A nemzet jogait megnyirbálni engedi, újabb nagy terheket ró a népre.

Apponyi Albert gróf a nemzeti-párt álláspontját fejt ki az ismeretes jászberényi beszámoló értelmében. A költségvetést nem szavazza meg.

Eremits gyilkosait felmentették.

Szeged, június 23. Az esküdt-szék **Sibul Mladen** és **György** testvérpárt, akik **Eremits Pál** nagyikindai országos képviselőt elkese-redésükben afelett, **hogy őket anyagilag tönkretette, meggyilkolták, — felmentette.**

Tisza Bécsben.

Budapest, június 23. **Tisza István** gróf miniszterelnök ma reggel 7 órakor Bécsbe utazott.

Bartha Miklós elájult.

Budapest, június 23. A képviselőház mai ülése alatt **Bartha Miklós** a folyosón szivarra gyujtott. Egyszerre rosszul lett és összeesett. A hozzáiető képviselők **Barthát** eszméletlen állapotban találták. Levitték a háznagyi irodába. Az előhívott orvosok magához térítették és elszállították lakására. Az orvosok kijelentése szerint **Bartha** rosszullette mulékony.

Szenzációs öngyilkossági kísérlet.

Budapest, június 23. **Máthé Jenő**, a „Pesti Első Hazai Takarékpénztár” tisztviselője, ma délelőtt **Kerepesi-utlakán forgópisztolyal mellbe lötte magát.** Még életben van. **Máthé Jenő**, egy miskolci tekintélyes malomtulajdonos 25 éves fia, **szenvedélyesen szerelmes volt egy csinos színővendék leányba.** A szerelmesek az utóbbi időben összevesztek. **Máthét** ez ugy elkese-ritette, hogy nem akart többé élni.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen” távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

Csendes.

— június 23

Buza áprilisra	—
Buza októberre	8 98—8 99
Rozs áprilisra	—
Rozs októberre	6 75—6 76
Tengeri júliusra	5 23—5 24
Tengeri augusztusra	5 35—5 36
Tengeri 1905 májusra	—
Zab októberre	6 06—6 08
Repeze augusztusra	—

MULATSÁG.

A kereskedő ifjak mulatsága.

A kereskedő ifjak társulatának dalköre választmányi ülést tartott, melyen elhatározta, hogy jövő hó 9-én, szombaton este a „Dobos”-pavillonban táncszal egybekötött dalestélyt rendez. — Az elnökség mindent elkövet az estély sikere érdekében s hisszük is, hogy ezen törekvő dalkör meg is fog felelni a várakozásnak. Egyben pedig elhatározta, hogy egyes számokra műkedvelőket kér föl. A műsort annak idején közölni fogjuk. A társulat ez időnyben nyári estélyt nem rendez es

igy közös erővel működve a siker teljes lesz.

Dalestélylyel egybekötött táncvizsga. Az „István“-gőzmalom társulat munkásai önképző- és segélyző-köre folyó hó 25-én, Keller Sándor egyleti karnagy vezetése és Kiss Gyula zenekarának közreműködése mellett, a Margit-fürdő disztermében dalestélylyel egybekötött táncvizsgát rendez. Kezdeté este 8 órakor. — Belépő-díj, személyenként 1 korona 20 fillér, előre váltott jegy 1 korona, — Jegyek előre válthatók az „István“-gőzmalomban az elnökségnél, Gűnk Izidor kereskedőnél Péterfia-utcán, a bábaképző épületben és Kantor István kereskedésében Hadház-utcán.

A csizmadiák táncvizsgálma.

A debreczeni csizmadiák termelő szövetkezetének tagjai július 2-án, a munkatelepen (Margit-fürdő) felállított sátorban, 1 éves fennállásának alkalmára zártkörű nyári mulatságot rendez. Belépti-díj személyenként 2 korona, családjegy 3 személyre 4 korona. Jegyek előre válthatók a csizmadiák termelő szövetkeze Csapó-utcái üzletében. Kezdeté este 7 órakor. Zenész Kiss Pista zenekara.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Az ügyész által elejtett vád.

Tegnap megirtuk, hogy az esküdtszék megkezdte a főtárgyalását Vári Szabó Pál ügyének. Szabó Pál múlt évi december hó 25-én összeverekedett vejével, Domokos Janossal és arra 5 ütést mért. Ezekből az ütésektől Domokos meghalt. Halált okozó súlyos testisértés miatt indított a királyi ügyészség vádat Vári Szabó Pál ellen. Ennek az ügynek volt tegnap a főtárgyalása.

Az esküdttörvény a következőképpen alakult meg: elnök: *Oláh Miklós dr.*, szavazó bírák: *Kerekes János* és *Balogh Zsigmond*, jegyző: *Tormás József*. A vádat *Horváth István* alügyész, a védelmet pedig *Fejér Ferencz dr.* képviselték. Esküdtek lettek: rendes esküdtek: *Kálnai Lipót*, *Szathmári Péter*, *Fenyő Sándor*, *Petrovits István*, *Csanak József*, *Szabó József*, *Nagy Lajos*, *Salánki Mihály*, *Kardos Albert dr.*, *Kerékgyártó József*. Póte-küdtek: *Gerstner Kálmán* és *Szóllósi Dániel*.

A vádlott beismerte a vádat s azzal védekezett, hogy verekedés közben követte el tettét. A tanúk is hasonló szellemben vallottak. Az ügyész a tárgyalás során este fél 7-re kért sürgönyileg beidézni új tanúkat, mit a bíróság el is rendelt.

Izsó János dr. és *Kiss Sándor dr.* orvosszakértők beszéltek a tanúk kihallgatása után és azt állítják egyértelműleg, hogy nem közvetlenül az ütések, hanem ebből előállott vértululás okozta a halált.

Felhatkor az elnök felfüggesztette a tárgyalást, míg a táviratilag beidézett tanúk beérkeznek.

Az este félhétkor érkező vonattal érkeztek meg az új tanúk. A tárgyalás megnyitása után váratlan fordulat állott be. **Az ügyész a vádat elejtette.** Szép beszédben indokolta meg az ügyész, hogy a tárgyalás során már eddig is beigazolva

látja, hogy a vádlott tettét jogos önvédelemből és erős felindulásban követte el.

Fejér Ferencz dr. védő köszönetet utána a vádlottat felmentették.

* **Nyilvános elszámolás.** A „Polgári kör által folyó évi június 11-én a nagyerdei vígadóban tartott jótékonyezélu táncmulatság bevételeiről és kiadásairól. Jegyekből volt bevétel 456. kor. Felülfizetések 58 kor. Kiadás volt 376 korona 62 fillér. — Tiszta jövedelem volt 137 korona 38 fillér. Felülfizettek: *Vecsey Imre* körelnök és *Dankó Béla* 10—10 koronát *Hajdu Zsigmond* 6 koronát, *Roxcsik Lajos* 5 koronát, *Biczó Gyula* 3 koronát, *Czeglédi Gyula*, *Kerékgyártó József*, *Jánosi Zoltán*, *Szele György*, *Szabó Kálmán*, *gyógyszerész*, *Bán István*, *Horkai Lajos*, *Agárdi Lajos*, *Dávid Sándor*, *Salánki Mihály*, *Polgári Józsefné* és *Dávid Mihály* 2—2 koronát összesen 58 koronát. Fogadják a nemes szívü adakozók körünk nevében hálias köszönetünket. A rendezőség.

VEGYES HIREK.

* **Szállítások a honvédségnek.** A m. kir. budapesti I. honvédkerületi parancsnokság közölte, hogy a budapesti I. honvéd kerületbeli állomásokon elhelyezett honvéd csapatok (intézetek) számára 1904. évi szeptember hó 1-től 1905. évi augusztus hó 31-ig terjedő időtartam alatt szükséges termény- és anyagjándóságai cikkek szállításának biztosítása végett az alább feltüntetett állomásokon és napokon kizárólag zárt írásbeli ajánlatok útján versenytárgyalás fog tartatni. A biztosítási tárgyalás tartatni: Budapest, Kiskunfélegyháza és Tápiószőlő állomás részére Budapesten folyó évi július hó 12-én., Kecskemét állomás részére Budapesten július hó 15-én. Gyula és Jászberény állomás részére Gyulán július hó 8-án. Debreczen és Zilah állomás részére Debreczenben július hó 18-án. Nagyvárad állomás részére július hó 21-én. A teljes szövegü hirdemény, valamint a „Szállítási feltételek“ füzeté, ezen kerületi parancsnokság hadbiztossági osztályában, a budapesti I-ik, a gyulai 2-ik, a debreczeni 3-ik, a nagyvárad 4-ik honvéddalozozrad, — valamint a budapesti 1., a debreczeni 2-ik honvéd huszár ezred kezelőbizottsági irodájában, végül a kunfélegyházai, zilahi, jászberényi, és kecskeméti honvéd állomásparancsnokságnál betekintheők s a nyomtatott „Szállítási feltétel“-ek füzeté ugyanott példányonként 16 fillérért megszerezhetők.

* **Takács Zoltán, az istentagadó.** A szegedi csillagbörtön rabjai maguk között *Takács Zoltán* doktort, a nyolcvanas évek budapesti ifjúságának vezérét tekintik a legokosabb embernek. Annnyira imponál a raboknak *Takács*, hogy a csaló és pénzhamisító volt fiskális tekintélye már kellemetlen volt nemcsak a börtönigazgatóságnak, de a szegedi református rabok galambszelid lelkületü lelkészenek, *Bereczk Sándornak* is. *Takács* ugyanis azt mondogatta a raboknak, hogy „minek imádkoznak, nem az imádság segít az emberen, hanem az akarat és az ész. A vasárnapi istentisztelet alatt feltűnően sugdosódott a rabokkal, akiknek az istentisztelettel el akarta vonni a figyelmét. *Bereczk Sándor* ev. ref. lelkészt ennyi romlottság és elvetemültség megdöbbentette és hogy a gondozására bizott lelkeket mentse attól a szerencsétlen hatástól, melyet *Takács* gyakorolt rájuk, a legszigorubb rendszabályhoz nyult. A legutolsó vasárnapi istentisztelet alkalmával kijelentette *Takácsnak*, hogy neki *nincs többé helye az imaházban* a közös istentiszteleten, de ha Istenhez akar szállani, szívesen imádkozzék vele külön. *Takács* erre henezegve forgatta ujjai között a szemüvegét és azt mondta, meglesz ő a nagyitiszteletü ur lelki mannája nélkül is, de — mondotta fenhéjazva — azok a rabok fogják majd őt keservesen nélkülözni, akiknek egész életüket

irányító tanácsokat adott. A börtönigazgatóság belátta, hogy a rabokat végképp meg kell kimélni a *Takács* „életbevágó tanácsaitól“. Ugy intézkedtek tehát, hogy két intelligensebb rabbal zárták össze, akikre nem hathatnak az istentagadó volt fiskális elvetemült tanácsai.

* **Statistika az ügyvédekről.** A Jogtudományi Közlönyből vesszük át a következő érdekes adatokat: 1902-ben az országban a bejegyzett ügyvédek száma 4880-ról 4922-re emelkedett: ezek közül 21 az ügyvédség gyakorlásától föl van függesztve. Az ügyvédjelöltek lajstromába való fölvetél végett 1136 kérvény érkezett, 60-nál több, mint 1901-ben és összesen 2789 ügyvédjelölt volt ügyvédnél gyakorlaton. Hogy az ügyvédekkel sok baja volt a kamaráknak, mi bizonyítja jobban, mint az, hogy 1902-ben 14.576 fegyelmi ügy volt folyamatban. Elintézték 2525 fegyelmi ügyet, vétkesnek 145-öt találtak. Ezek közül 64-et írásbeli fedéssel, 54-et pénzbírsággal, 23-at az ügyvédség gyakorlatától való ideiglenes felfüggesztéssel, 4-et pedig az ügyvédi állásától való elmozdítással sújtottak.

* **Magyarország tavalyi termése.** A magyar birodalom területén a múlt 1903. év folyamán, amint a központi statisztikai hivatal végleges kimutatása alapján kiünik, termeltek összesen és pedig:

	Métermázsza
buza	47.068,749
rozsa és kétszeres	14.419,627
árpa	14.895,932
zab	13.740,381
tönköly	47,903
köles	491,648
tatarka	146,928
borsó	141,331
bab	3.174,622
lencse	49,274
szemes tengeri	40.521,828
burgonya	30.273,528
takarmányrépa	49.444,825
czukorrépa	21.124,726
tarlórépa	2.494,420
tök	21.830,881
dinnye	2.841,121
seprő, czirok, mag és szár	139,106
repcze	246,390
kömélő	3,365
dohány	310,386
kendermag	252,833
lenmag	81,351
lenfonál	197,552
mák	52,210
takarmánymagvak	728,998
mesterséges takarmányfü	61.019,029
széna és sarju	109.752,765
fejes káposzta	9.770,096

§ **A sikkasztó sztrájk-pénztáros.** A budapesti szobafestők márczius elején sztrájkba álltak. A sztrájkoló segédek gyámlítására sztrájk-pénztárt létesítettek s a pénztár kezelésével a sztrájkot intéző bizottság *Gottlieb Gyula* szobafestőt bízta meg. A sztrájk három hétig tartott s amikor véget ért, a bizottság elhatározta, hogy a különböző adományokból egybegyűlt s még el nem költött hétszázötvenöt koronát szakkalap alapítására fordítja. Amikor felszólították *Gottliebet*, hogy számoljon el erről a pénzről, másnapra ígérte a leszámolást. Másnap azonban a pénztárosnak hült helyét találták. A bizottság följelentést tett ellene a rendőrségen, amelynek nyomozó levele alapján a hamburgi rendőrség épp abban a pillanatban fogta el a sikkasztót, amikor egy Amerikába induló hajóra akart szállani. Akkor már csak négy száz korona volt nála az elsikkasztott pénzből. A négy száz koronával együtt hazahozták *Gottliebet* s ma vonta őt föllősségre az elkövetett sikkasztásért *Oláh András* elnöklésével a budapesti büntetőtörvényesék. A vádlott nagy nyomorával mentette magát, a bíróság azonban ezt nem fogadta el enyhítő örülménynek és sikkasztás büntette miatt elítélte őt hat hónapi börtönre, amelyből

vizsgálati fogságával két hónapot és tizenöt napot kitöltöttnek vett. A sikkasztott pénz maradáskáról úgy határozott a törvényszék, hogy mivel a sztrájk-bizottság megszűnt, nem adja ki a sztrájk-bizottságnak, hanem átadja a fővárosi iparhatósághoz. Az elítélt felebezzett az ítélet ellen.

Egészséges-e a hosszú alvás?

— június 23.

Egy kiváló angol orvos, Weber, nemrégiben arról tartott előadást a londoni orvosok egyesületében, vajjon egészséges-e a hosszas alvás, különösen egészségünk és munkaképességünk fenntartására nincs-e káros hatással. Weber véleménye szerint a felnőtt emberre a tulságos hosszas alvás — nyolcz órán felüli — gyakran ártalmasabb, mint a rövid ideig tartó. Áll ez különösen a vérmes egyénekre. A hosszas alvás gyakran a legkisebb agyvedények elfajulására, az ideges feszítő erő csökkenésére, szélhűdési rohamra és korai hülyeségre vezet.

Kant, aki nemcsak nagy bölcsész volt, de az életéről is egészséges fölfogással bírt, azt tanította, hogy tulságos sok alvás az erélyt megbénítja és az életet megrövidíti. Tulajdonképp csak éjjel szabad aludni, középkorú, egészséges ember nappal sohase aludjék, öreg ember is csak nagyon-nagyon keveset. A megfigyelés bizonyítja, hogy a hosszú életű emberek csaknem kivétel nélkül korán fekdtek le s korán keltek.

Egy másik angol tudós ezt mondja: Mi sem ártalmasabb, mint a hosszú alvás! A működő erők eltompulását, renyhességét és a test elgyengülését okozza; az érzékeket eltompítja és feldulja; úgy a testet, mint a lelket megfosztja munkaképességétől. A sok alvás csökkenti a vérkeringést, aminek elhízás a következménye, nagy vérbőséget, vizibetegséget és végül gutaütést okoz. A testi vagy szellemi erővel dolgozó még akkor is keljen fel a rendszer időben, ha véletlenül későn fekdte le vagy rosszul aludt.

A szabály természetesen kivétel alá esik, ha a foglalkozás éjjeli munkára kényszerít. Az írók legnagyobb részének manapság az a szokása, hogy késő éjjeli órákban dolgozzanak: azt állítják, hogy gondolataikat reggel képtelenek följegyezni, míg szellemük és tolluk annál gyorsabban dolgozik, minél inkább közeledik az éjféli. Ez bizonyára csak rossz szokás következménye.

A nappali munkát könnyen megszokhatja, akinek akarata van és ez elhatározásának egészsége fogja használni. Gyakran az üres gyomor gátolja meg a munkát a kora reggeli órákban, de a bajon könnyen segít egy pohár tej vagy csésze thea zsemlyével. Számos szellemi munkás sohasem alszik többet öt óránál és mégis magas kort ér el, ha különben egészséges életmódot folytat.

Némelyeket aggodalom szorongat, ha hét óránál kevesebbet alszik, vagy éjjel többször felébrednek. Ez a gond bizonyára többet árt, mint az álom állítólagos rövidsége. Ha a képzelt beteg aggodalmának alaptalanságáról meggyőződik, rendszeresen tovább és jobban alszik. Üzleteikkel és gondjaikkal tépelődnek mások, ha az éj csendjében felébrednek s rendszerint mindent sötétebb színben látnak. Ennek utját állandó, már lefekvéskor vagy az első felébredéskor álomport vesznek be. A szívet gyöngíti az ilyen szerek gyakori használata, az idegességet fokozza és a test ellenálló képességét csökkenti.

INGATLANOK FORGALMA.

Mikolics Vázáné Sterbenzky Karolina és Sterbenzky Béla veszik a debreczeni 4149. sz. tjkvben foglalt Vendég-utca 27-ik számú házat Czeizing Lajos és társaitól 4400 koronáért.

Kertész Kálmán és neje Soltész Ilona veszik a debreczeni 9064. számú tjkvben 11075-45. hrsz. alatt foglalt 300 négyszögöl ujosztású földet Geréby Pál és társaitól 1440 koronáért.

Boda János és neje Varga Eszter veszik a debreczeni 7832. sz. tjkvben foglalt 100 négyszögöl vénkertű szőlőt Bakóczy János és neje Csobai Zsuzsánától 390 koronáért.

REGÉNYCSARNOK.

Az elintézetlen ügy.

Irta: Sas Ede.

1

I.

A hegyek mögé dugott, törpe bányavároskában két század katonaság őrizte a csöndet. A föld mélyéből forradalom támadt akkoriban, kitört a veszedelem, mely nem a munkásokat, de gazdáikat ejti rettegésbe: a sztrájk, a lázadás. A halál országának robotosai sikra szállottak az életért. Jobb, emberiesebb sorsot akartak kicsikarni a szivekből, melyek keményebbek, mint a sziklafal, amiről esakányakkal a megkövesült erdők rétegeit fejtik. A zendülést a szokásos módon elfojtották: aránylag nem sok puskaporba és nem sok vérbe került az egész. Az elevenek sirboltjában, a szük, nyirkos aknákban újra kigyuladtak az apró mécsesek és a munkások lelkében ismét kialudta már életre kapott reménység.

A nyugalom állandó biztosítására aztán ott hagyták a kirendelt fegyveres erőt, mely már két hónapja fekdte a megszállott városkában, pedig az ellenség rozoga kunyhóiban olyan szomorú esőndesség volt, akár a koporsóban. Mint az óriás, fenyvesekkel benőtt bérczek koronáira a sűrű felhőgomoly: úgy nehezedett a tiszt urak lelkére az ölmos unalom. Az iromba szirtfalak kegyetlen börtön gyanánt bástyázták őket körül, irigyen elzárva tőlük az élet minden örömét, amely felé vágyva szállott a gondolatuk a vad sziklaországban tul. Amelyik tisztnek kutyája volt, az már mindenféle mesterséget kitanult: két lábon sétált, czukorpirámist egyensúlyozott az orra hegyén, — szóval nemesebb időtöltés hián kész czirkuszi művészeket neveltek belőlük a lebzselő hadfiak.

— Itt felejtettek bennünket ebben a nyomorult fészekben, — sóhajtott Feldeck Rajmund kapitány, aki úgy unatkozott, akár azon a magyar nyelvű drámai diszeldáción, melyet egyszer valami fenséges ur tiszteletere végig kellett szenvednie. Édes kalandocskákkal ugyanis nem igen szórakozhattak a posztócsillagos gavallérok, — mert hiszen az asszonyép munkabíró: tehát szebbik, fiatalabbik része ugyszólván állandóan a föld alatt lakott. Az élemedettebbek pedig olyanok voltak, mint a Belzebub konyhájából kimustrált boszorkányok, — jegyezte meg Klemens Rudolf hadnagy ur, akit nem érzékenyített el a gondolat, hogy bizony a föld gyomrában való robotolás még a tündérekéből is hamarosan boszorkányokat csinál.

Egyedüli mulatságuk a tiszteknek a postára járás volt. — A postahivatal az egyetlen oázis az unalom e sárga sivatagá-

ban, — mondotta ugyancsak az említett Klemens Rudolf, akit bajtársai ördögösen szellemes ficzkónak tartottak. Soha tisztek annyit még nem leveleztek, mint ennek a két századnak a daliái. S leveleiket sohasem bízták a kutyamosóra, hanem mindig személyesen ballagtak el a postahivatalba. Sőt néhányan még arra is vetemedtek, hogy annál több ürügyük legyen a kis hivatalos szobáskába járnai és bekukucskálni a rácson, hogy ott van-e ő, a közös: bubájos ideál, akiért az egész helyőrség szive vérzett és ujjá betintázódott.

(Folyt. köv.)

1 liter

Borhegyi borviz

8 krajczár,

mely kitünő, üdítő egészséges ital, kapható

Mayer Jenőnél

előbb

Geréby Fülöp utódai Debreczen.

Hajdusági Bajuszpedró.

Szép bajusz

nyerhető a híres Hajdusági bajuszpedró használata által, mely legjobb az összes bajuszpedró készítmények között. A bajuszt nem törli, nem tépi, mindég szép állásban tartja és soha sem keményedik meg.

Egy doboz ára 50 fillér.

Kapható:

Dr. Rotsnek V. Emília utóda

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

Debreczen, Kossuth-utca 8. sz.

Valamint Tóth Béla gyógyszerésztárában.

Gépolaj, géptengely zsír

10 krtól feljebb

= klgként kapható =

Neumann Nándor

festék-, lakk-, kence és fagyapot kereskedésében, Hatvan-utca 5.

= Telefon 205-ik szám. =

Apró hirdetések.

Díja 10 szög 40 fillér, minden további
szög 4 fillér, vastagabb betűkkel n. omta-
tott szög 4 kr. 8 fillér.

KERESEK szatácsüzletnek alkalmas üres bolt-
helyiséget kis lakással, azonnali átvételre. —
Ajánlatok bérösszeg jelöléssel. Czim a kis-
dóban.

LAKÁS változás. Tudatom, hogy lakásomat mely
eddig Hatvan-utca 31. sz. alatt volt Széche-
nyi utca 27. szám alá helyeztem, Popper
Dávidné okl. szülész. Debreczen, Széchenyi-
utca. 27.

ÜGYVÉDI irodába ajánkozik egy már e szak-
ban gyakorlat felett rendelkező, jó írásu felső
leánykölát végzett fiatal leány. Czim a
kisdóban.

Napernyők

színes és fekete,
En-tout-cas-k

Csipke-napernyők

legnagyobb választékban

kaphatók

Bosznay J. és Társa

divatárúházába,
Debreczen, Kossuth-utca 5.

A fürdőre utazó közönség figyelmébe!

Ajánlbaró az **amerikai ve-
gyészet**i ruhatisztító in-
tézet Vár-utca és Csa-
pó-utca sarok, a hol a
legnagyobb gonddal és szak-
értelemmel végeztetnek min-
denemű férfi és női ruhák,
kelengyeknek stb. tisztítása,
valamint kifogá talan javítása.
A felvállalt ruhákat megbízói
kivánatára a csomagolás külön
felszámítása nélkül bárhova
elküldi.

349
1904 v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak V.
316/3—1904. számú végzése folytán közhírre
tételik, miszerint Anton Rylek részére Grün-
baum Mór debreczeni lakostól 468 korona 82
fill. tőke, ennek 1903. évi október 28. napjá-
tól számítandó 6% kamatai és eddig ösz-
szesen 40 kor. 26 fillér perköltség erejéig
1904. évi február hó 23-án bíróság lefoglalt
és 1160 korona — fillerre becsült bolti áruk
és felszerelvényekből álló ingóságok, 1904.
évi június hó 24-én délelőtt 11 órakor
kezdetét veendő és Piacz-utca 48. sz. alatt
megtartandó nyilvános bírói árverésen, a leg-
többet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mel-
lett, szükség esetén becsáron alul is el fognak
adatni.

Debreczen, 1904. évi június hó 1-én.

Oláh,
bírói kiküldött.

30 krajczár

1 liter kitünő hegyi bor kivá-
natra házhoz szállítva a

MOLNÁR JENŐ

Szent-Anna-utca 36. sz. a.

ujjonnan megnyilt füszer, ese-
mege- és bor üzletében.

Mindennemű gyógy és ásványvizek

a legfrissebb töltésben kaphatók:

Fritsch Károly

füszeráru-üzletében,

Fótér, a „Bika“-szállodával szemben.

A legolesőbb
bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa
utoda
uri és női-divat
czipóraktár cégnél
Piacz-
os Szent-Anna-utca
sarkán.

MIHALOVITS J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti műlaboratoriuma a „Kigyó“-hoz
DEBRECZENBEN, FÓTÉR, 31-IK SZÁM.

Ajánlja a következő közkeveltségnek örvendő készítményeit:

Harmat-crème arczszépítő s bőrápoló kenőcsét, mely tel-
jesen ártalmatlan, nem zsiroz, tehát nap-
pal is használható s az arcznak üdéséget, finomságot s hamvasságot
kölsönöz. Az arczot tisztítja s fehéríti. Kiváló eredménnyel használható
arczvörösség, májfolt, sömör, szeplő s egyéb tisztátalanságnál. **1 tégely**
Harmat-crème ára 1 korona. A kréméhez használandó poudert, a
mely az arcznak üde, ifju színt köl-
Harmat-arczpor, csönöz, háromféle színben kapható
u. m.: fehér, rózsá s crème színben. Kitünő illata, teljesen ártalmatlan
volta s finomsága által vetekedik minden más készítménnyel. Jól ta-
pad és igen jól fed. **Próbadoboz ára 50 fillér.** — **Nagyobb**
dobozé 1 és 2 korona. — **A Mollitergin,** legkiválóbb arcz s külö-
nösen kézbőrápoló folya-
dék, mely a bőrnek seiyemszerű légyságot, bársonyszerű finomságot
kölsönöz. Fehéríti az arcz- s kézbőrt. Teljesen ártalmatlan. Nem zsiroz
s nem piszkítja a ruhát. Hatása bámulatos és rögtöni! Napégette vagy
szélkifujta kezeket vagy arczbőrt a legrövidebb idő alatt üdév, finomná
tesz. Megbarnult kezeket, eldurvult kézbőrt fehérré, puhává változtat.
Egy üveg Mollitergia ára 1 korona.

Szomorodni borból kiváló gonddal készült gyógyborek, melyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden e nemű készítménnyel.

Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekből.

Dr. Borsos-féle

Növényi-hajszesz.

Meggátolja a hajkihullást, a fejbőr
megkorpásodását, a hajvégek meg-
törését s megóv a fejbőr betegségektől. Illata kellemes. Hatásabiztos. Hasz-
nálata egyszerű. Nem zsiroz, Nem piszkítja a fehérmeműt. Teljesen ártal-
matlan. Elősegíti a hajnövést. **1 üveg hajszesz ára 1 vagy 2 korona.**

Dr. Borsos-féle

Növényi hajkenőcs.

Azok részére,
a kik a folya-
dékot nem kedvelik s inkább a kenőcsnek barátai, készül ugyanolyan ható
anyagból s ugyanolyan kiváló hatásu hajkenőcs is, mint a Borsos-féle
hajszesz. Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos!
Egy tégely hajkenőcs ára 1 korona. — A Mihalovits-féle —
Iztelen csukamájolaj teljesen iztelen s szagtalan ké-
szítmény, mely undort nem
okoz s e végből a gyermekek azt szivesen szedik. — A Mihalovits-féle

China-bor, China vas-bor. Condurangó-bor,

Pepsin-bor

Egy üveg ára 1 korona 60 fillér,